

FIZIKALNA MEDICINA U RADU LEKARA OPŠTE MEDICINE

Prim dr Snežana Janković

Katedra opšte medicine

Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

ZADACI LEKARA PZZ

- Očuvanje i unapređenje zdravlja/funkcionalne pokretljivosti
- Dijagnostikovanje oboljenja i priprema za upućivanje na dalje preglede/konsultanti
- Lečenje obolelih
- Praćenje bolesnika u toku lečenja
 - kontrola primene lekova
 - pogoršanja osnovne bolesti
 - pojave novog obolenja

Definicija prema SZO (WHO):

- **« Medicinska rehabilitacija je proces krajnjeg mogućeg osposobljavanja osoba sa oštećenjima kroz razvijanje, do maksimuma, njegovih fizičkih, mentalnih, socijalnih i profesionalnih mogućnosti».**

WHO definition:

- **Rehabilitation of people with disabilities is a process aimed at enabling them to reach and maintain their optimal physical, sensory, intellectual, psychological and social functional levels. Rehabilitation provides disabled people with the tools they need to attain independence and self-determination.**

Mesto Fizikalne medicine i rehabilitacije

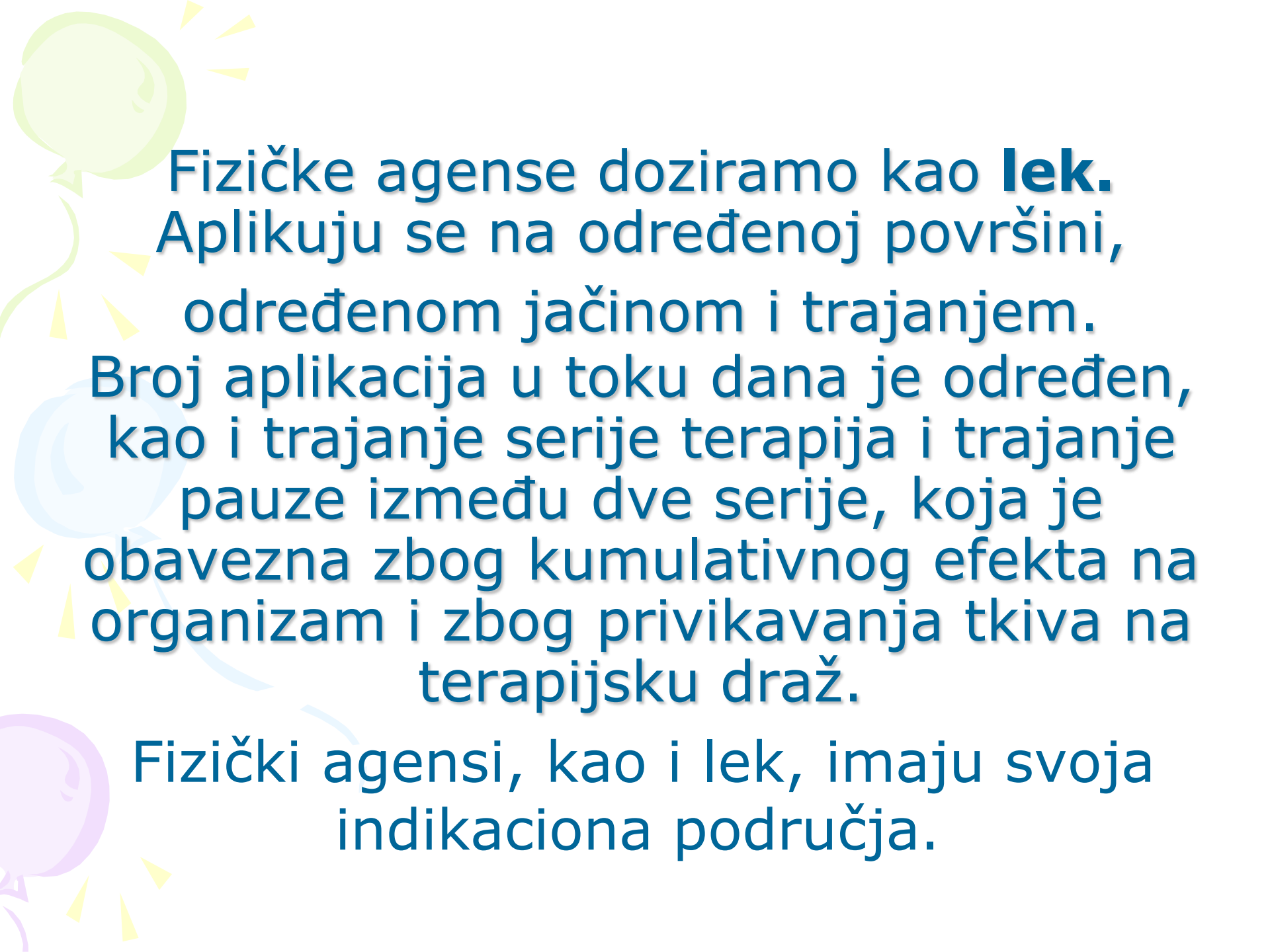
- U periodu rasta i razvoja: u borbi protiv kongenitalnih obolenja, posledica porođajnih oštećenja i trauma.
- U zreloom dobu dominira traumatizam, stanja posle IM, CVI, nekih reumatskih i neuroloških obolenja.
- Period starosti: razni oblici degenerativnih bolesti, posebno reumatskih i nekih neuroloških, kao i mnogi drugi poremećaji zdravlja, gde fizikalna medicina i rehabilitacija imaju široku primenu.

Rehabilitacija se može sprovoditi:

- ambulantno
- u kućnim uslovima
- u bolnicama/institutima
- u specijalizovanim centrima za rehabilitaciju

-
- Obuka omogućuje bolesniku da razume prirodu sopstvene bolesti i da nauči kako da se bori sa njenim posledicama.
 - Fizijatrijsko lečenje ima za cilj povećanje i održavanje obima pokreta, mišićne snage, umanj enje bola i sprečavanje i lečenje deformacija.
 - Radna terapija pomaže pacijentu da nauči da upotrebljava zglobove i tetive bez nepotrebnog opterećenja, da smanji opterećenje istih primenom odgovarajućih ortoza i da omogući bolesniku normalne dnevne aktivnosti prilagođavajući okolinu bolesnika korišćenjem različitih pomagala.

Fizičke agense doziramo kao **lek**.
Aplikuju se na određenoj površini,
određenom jačinom i trajanjem.

Broj aplikacija u toku dana je određen,
kao i trajanje serije terapija i trajanje
pauze između dve serije, koja je
obavezna zbog kumulativnog efekta na
organizam i zbog privikavanja tkiva na
terapijsku draž.

Fizički agensi, kao i lek, imaju svoja
indikaciona područja.

Takođe, postoje i kontraindikacije, koje mogu biti za određeni agens:

- opšte

- posebne (metal u tkivu, pesmejker)

OPŠTE kontraindikacije su:

- akutne infektivne bolesti
- febrilna stanja
- krvarenja
- sklonosti ka krvarenjima
- maligni procesi
- srčana dekompenzacija
- teška renalna insuficijencija

Pojmovi koji se često koriste :

- **BOLEST** ili obolenje je stanje koje izaziva gubitak sposobnosti, dovodi do abnormalnosti fizioloških i psihičkih funkcija, ili dovodi do strukturalnog oštećenja tkiva sa gubitkom funkcije
- **NESPOSOBNOST** je stanje izazvano bolešću ili povredom, a ogleda se u ograničenoj sposobnosti za obavljanje određene aktivnosti, svojstvene zdravom čoveku. Nesposobnost se može završiti oporavkom i izlečenjem ili prelaskom u trajnu nesposobnost ili invalidnost.
- **OŠTEĆENJE**-privremeni ili trajni anatomske, fiziološke, psihičke ili socijalne gubitak jedne osobe

- **INVALIDNOST**-nesposobnost ili nemogućnost izvođenja neke aktivnosti na način ili u obimu koji se smatra normalnim za dotičnu osobu i koja je nastala kao posledica oštećenja usled bolesti, ozleda ili prirodne mane sa trajnom posledicom. To je definitivno stanje nekog oblika nesposobnosti.
- **INVALIDNA OSOBA**-je osoba koja je zbog povrede ili bolesti ili urođenog nedostatka nesposobna da se delimično ili potpuno brine o sebi i obezbedi uslove za samostalno vođenje ličnog i društvenog života
- **HANDIKEP**-označava ometenost u ispunjavanju svoje socijalne uloge u društvu i izkazuje se stepenom ograničenja. Kao termin se sve više koristi umesto termina invalidnost, jer predstavlja dinamičko stanje.
- **HENDIKEPIRANA OSOBA**-je ona koja i pored svih rehabilitacionih postupaka nije sposobna za ispunjavanje socijalno-društvene uloge, a kod najtežih oštećenja ostaje trajno nesposobna i za aktivnosti svakodnevnog života-ASŽ

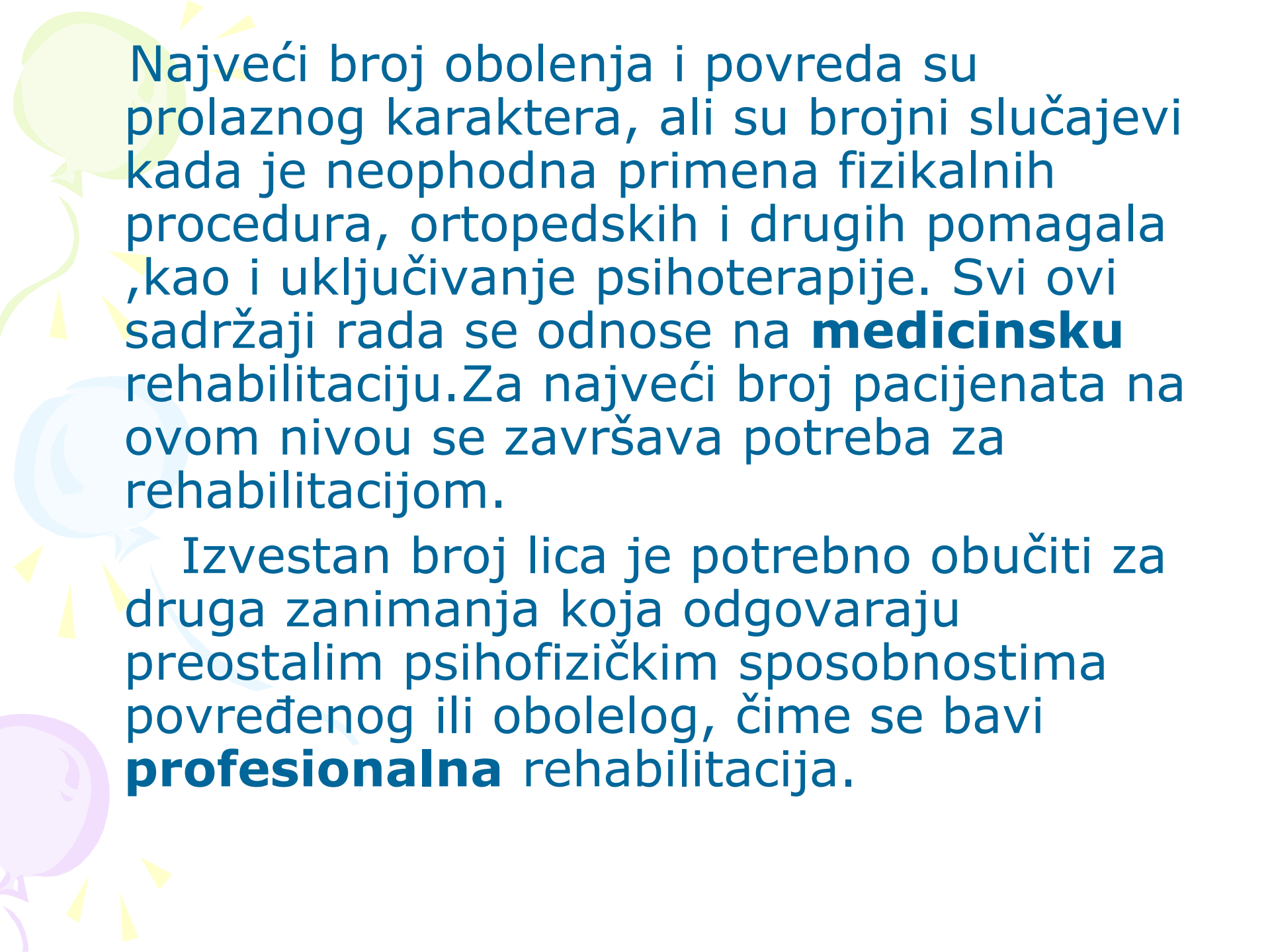

MERE PREVENCIJE INVALIDNOSTI

1. mere **primarne** prevencije, radi sprečavanja nastanka poremećaja
2. mere **sekundarne** prevencije koja podrazumeva primenu određenih postupaka u uslovima postojanja obolenja ili oštećenja, a u cilju smanjenja onesposobljenosti
3. mere **tercijarne** prevencije-
medicinska rehabilitacija

-
- Po sadržajima svoga rada, kao i njegovoj organizaciji ***rehabilitaciju*** možemo podeliti na:

medicinsku
profesionalnu
socijalnu

Najveći broj obolenja i povreda su prolaznog karaktera, ali su brojni slučajevi kada je neophodna primena fizikalnih procedura, ortopedskih i drugih pomagala ,kao i uključivanje psihoterapije. Svi ovi sadržaji rada se odnose na **medicinsku** rehabilitaciju. Za najveći broj pacijenata na ovom nivou se završava potreba za rehabilitacijom.

Izvestan broj lica je potrebno obučiti za druga zanimanja koja odgovaraju preostalim psihofizičkim sposobnostima povređenog ili obolelog, čime se bavi **profesionalna** rehabilitacija.

- Ukoliko je potrebno u toku lečenja sprovodi se i **socijalna** rehabilitacija, kojom se rešavaju lični, porodični, kao i materijalni problemi, a sa ciljem da se osoba uklopi u porodicu, vrati na radno mesto koje će odgovarati njenim preostalim psihofizičkim sposobnostima
- Cilj rehabilitacije je da svima kojima je to potrebno obezbedi , omogući rehabilitaciju, odnosno da osposobi što veći broj povređenih, starih, invalidnih ili hendikepiranih lica za nezavistan i produktivan život u fizičkom, socijalnom i emocionalnom pogledu. Za pravilnu rehabilitaciju su važnije preostale funkcije od onih koje je organ ili organizam izgubio.

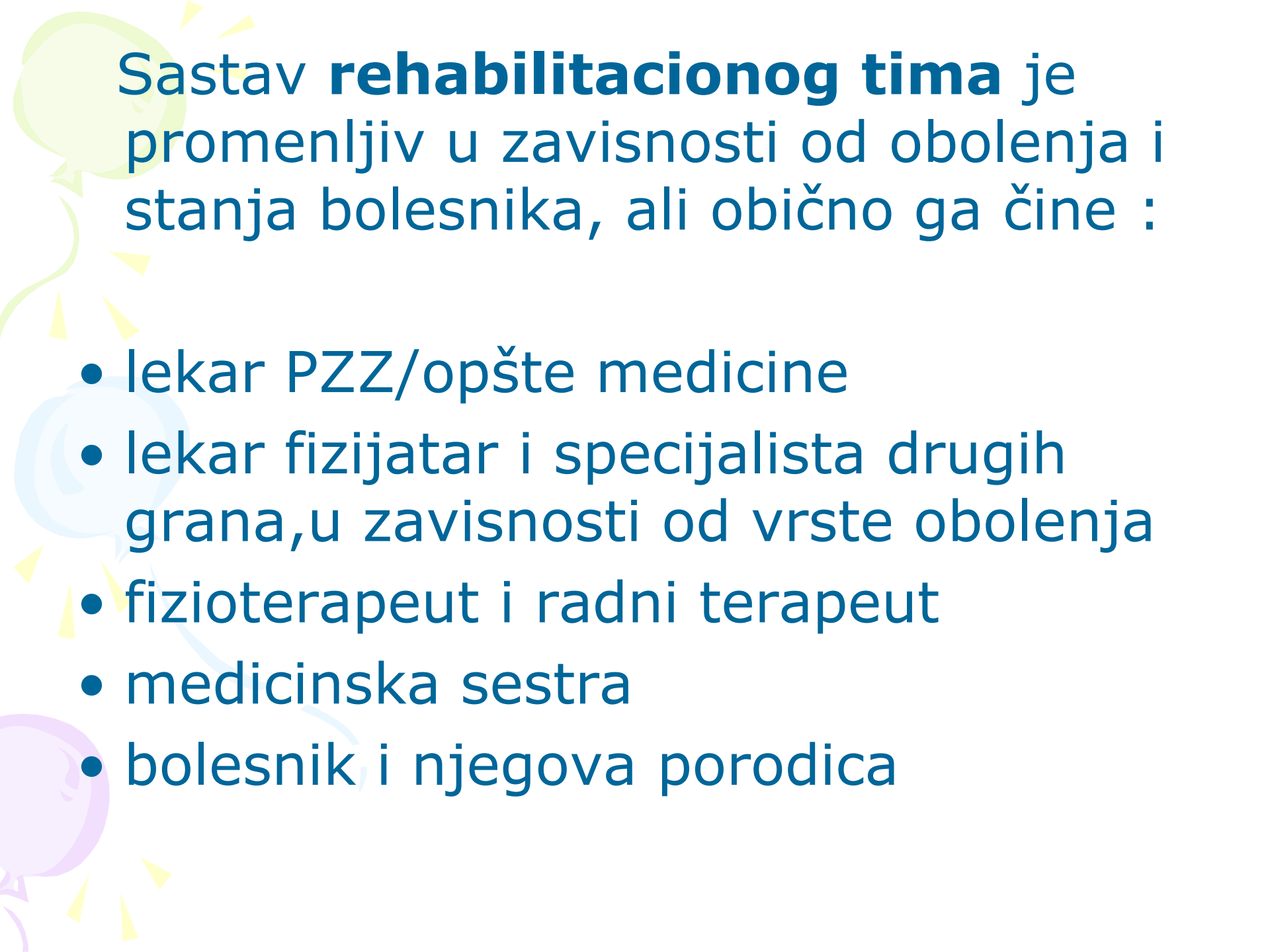
Ciljevi rehabilitacije:

- **sprečavanje neželjenih dejstava faktora rizika**
- **otklanjanje funkcionalnih i socijalnih ograničenja eliminacija telesne invalidnosti ukoliko je to moguće**
- **maksimalno razvijanje preostalih funkcija (smanjiti ili olakšati invalidnost u što većoj meri)**
- **reintegracija u društveno korisne aktivnosti**

PRINCIPI REHABILITACIJE

- timski rad
- rana rehabilitacija
- kontinuiran proces sa individualnim i aktivnim pristupom

Sastav **rehabilitacionog tima** je promenljiv u zavisnosti od obolenja i stanja bolesnika, ali obično ga čine :

- lekar PZZ/opšte medicine
- lekar fizijatar i specijalista drugih grana, u zavisnosti od vrste obolenja
- fizioterapeut i radni terapeut
- medicinska sestra
- bolesnik i njegova porodica

Prema potrebi u rehabilitacioni tim se uključuju :

logoped

- psiholog
- socijalni radnik
- nastavnici
- savetodavac za izbor zanimanja
- instruktor za profesionalno zbrinjavanje
- protetičar
- dijetetičar
- Defektolog
- farmaceut

EFIKASNOST MEDICINSKE REHABILITACIJE SE ZASNIVA NA:

- **restituciji**-uspostavljanje oštećenih funkcija
- **supstituciji**- nadomeštanje izgubljenih funkcija i delova tela
- **adaptaciji**- prilagođavanje pacijenta svom problemu
- **resocijalizaciji**- uklapanje pacijenta u život i rad

Savremena rehabilitacija dokazuje ideju :

**«da ne postoji čovek koji je
sposoban za sve, niti invalid
koji ne može apsolutno ništa
da radi»**

Šta su problemi lekara PZZ?

- Opterećenje brojem pacijenata
- Nedostatak vremena
- Razna ograničenja (racionalizacija u Sistemu ZZ, stav rukovodioca, negativan kontekst mera za unapređenje kvaliteta ZZ, itd.)
- Etičke dileme